

Як видно на рис. 3, негативні тенденції спостерігалися на південному сході, південному-заході та півночі регіону. Для країн Центральної Азії зниження характерне за рахунок дуже низьких показників усіх чотирьох компонент. Для країн Північної та Західної Європи мінусові показники зумовлені нижчими темпами росту показників порівняно з активними країнами Центрально-Східної Європи. Щодо України, то характерною її рисою, як і двох її сусідів: Росії та Білорусії, є надзвичайно низькі показники економічного сприяння та інституційного режиму, та надзвичайно високі показники блоку освіти.

Висновки. Поступово, але всі країни досліджуваного регіону здійснюють позитивні кроки побудови економіки знань, незважаючи на те, що країни регіон досить сильно відрізняються одна від одної. Зниження показника квадратичного коефіцієнту варіації за період 2000–2012 рр. свідчить про згладження внутрішніх відмінностей, з одного боку. З іншого боку, значний розмах варіації KEI свідчить про те, що країнам-аутсайдерам потрібно зробити ще дуже багато змін, причому зміни повинні носити комплексний характер і відноситись до чотирьох структурних блоків економіки знань: економічного сприяння та інституційного режиму, інновацій, освіти, ІКТ.

Джерела та література

1. Knowledge Assessment Methodology [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org/kam2
2. Юдина А. В. Статистика / А. В. Юдина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://abc.vvsu.ru/Books/statistika_up/page0010.asp.

УДК 336(477)

Л. В. Гринчук – студентка III курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
В. Р. Соляр – студентка III курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Г. І. Коваль – старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Валютний ринок України: проблеми і перспективи

*Роботу виконано на кафедрі
міжнародних економічних відносин
СНУ ім. Лесі Українки*

Досліджено особливості функціонування валютного ринку України та проаналізовано його динаміку. Виявлено недоліки його функціонування в Україні.

Ключові слова: валютний ринок, валютно-курсова політика НБУ, валютний курс, валютне регулювання.

Hryntchuk L. V., Soliar V. R., Koval G. I. Currency Market in Ukraine: Problems and Prospects. Peculiarities of currency market's in Ukraine are explored and its dynamics is analyzed. The disadvantages of its functioning in Ukraine are revealed.

Key words: foreign exchange market, monetary and exchange rate policy of the NBU exchange rate, currency regulation.

Інтеграція України до світового співтовариства зумовлює необхідність вдосконалення функціонування її валютного ринку як механізму, що забезпечує взаємозв'язок між вітчизняною та світовою фінансовою системою. Таким чином, у результаті підвищення впливу процесів глобалізації на економіку України та в умовах світової фінансової кризи проблеми підвищення ефективності функціонування вітчизняного валютного ринку та перспективи його розвитку набувають особливої актуальності.

Метою цієї статті є аналіз основних тенденцій розвитку та визначення заходів для подальшого перспективного його розвитку.

Актуальність досліджуваної теми обумовили значні проблеми, які на сьогодні притаманні валютно-розрахунковому механізму комерційних банків України. Зокрема, у нашій роботі розглядаються проблеми існування «чорного» ринку валюти в Україні, невизначеність ситуації у сфері курсоутворення, недосконалість валютної законодавчої бази та проблема капіталізації українських комерційних банків [2, с. 311].

Зростання продуктивних сил, створення світового ринку, поглиблення міжнародного поділу праці, формування світової системи господарства, інтернаціоналізація та глобалізація господарських зв'язків призвели до розвитку міжнародних валютних відносин, які за своєю сутністю є складною та багатогранною системою відносин, що прямо чи опосередковано пов'язані зі сферою зовнішньоекономічної діяльності.

Валютний ринок – це, з одного боку, сукупність відносин щодо здійснення операцій із купівлі-продажу іноземної валюти, інших валютних цінностей, цінних паперів у іноземній валюті та руху іноземних капіталів; з другого боку, сукупність інститутів та інституційних механізмів, за допомогою яких здійснюються операції з іноземною валютою; з третього боку, офіційні фінансові центри, в яких зосереджено здійснення валютних операцій. Опосередкований зв'язок національної економіки з міжнародним валютним ринком здійснюється шляхом взаємодії банків, фінансових установи, фізичних та юридичних осіб на території України з іноземними партнерами, фірмами, організаціями. Цей зв'язок є більш динамічним. Враховуючи кількість операцій цього сектору інтеграції та суто державного, варто відзначити більшу кількість таких зв'язків, але в менших сумах.

На ринку України в обороті є дві конвертовані валюти: американський долар та євро. Тобто національний валютний ринок є не досить розвиненим та інтегрованим у міжнародний. Адже всього у світовому господарстві станом на 2008 р. було 17 конвертованих валют. Що ж до української гривні, то вона поки, що є слабо інтегрованою та не може застосовуватись у міжнародних розрахунках. Основна причина – слабка економіка та дефіцит платіжного балансу [1, с. 504].

Основним визначником національного валютного ринку та його відношення до міжнародного є валютний курс (табл. 1). Валютний курс визначає місце та роль національної валюти на світовому ринку.

Аналіз сучасного стану валютної системи України засвідчив, що на нього негативно вплинула світова фінансова криза. Валютний курс за обраний період відображає загальний стан економіки України. Зміцнення курсу гривні в 2006–2007 рр. спричинено високими урожаями та подорожчанням сільгосппродукції, розвитком будівництва та металургії. Але одразу після кризи 2008 р., після

структурних змін на всіх основних ринках світу, занепадом сировинного світового ринку, курс гривні був змушений підтримувати НБУ для того, щоб запобігти сильного пониження курсу національної валюти.

Таблиця 1

Динаміка валютного курсу України у 2002–2013 рр.*

Рік	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012	2013
Курс (за 100 доларів США)	532,66	531,92	505	526,72	793,56	796,76	799,10	799,3

* Складено за: [3].

Серед чинників, які викликали різкі коливання курсу гривні та її знецінення в умовах світової економічної кризи 2007–2010 рр., слід виділити:

- надмірні обсяги кредитування в іноземній валюті;
- бажання банків отримати максимальний прибуток від спекулятивних операцій на міжбанківському ринку;
- суттєве перевищення попиту на іноземну валюту над її пропозицією на готівковому ринку внаслідок втрати довіри домогосподарств до національної валюти, що девальвує. Готівковий ринок перетворився у джерело купівлі іноземної валюти для погашення кредитів;
- підвищення рівня фінансової доларизації та поступова втрата гривнею функції нагромадження;
- зростання державного боргу.

Розглянувши причетність валютної системи до національного господарства та визначивши основні чинники впливу на інтеграцію України до міжнародного валютного ринку, варто виділити такі проблеми розвитку валютного ринку України:

- 1) зміцнення позиції національної валюти України на світових валютних ринках;
- 2) інтеграція національної грошової одиниці у світову та регіональні валютні системи відповідно до світових стандартів;
- 3) покращення стану й структури платіжного балансу України;
- 4) проблема скорочення та ліквідації міжнародної кредитної заборгованості;
- 5) визначення оптимальної позиції гривні в зонах «євро» й «рубля» [1, с. 504].

Умови вирішення цих проблем:

- наближення ринкового курсу гривні до паритету купівельної спроможності, у тому числі за рахунок стимулювання попиту на гривню на світових валютних ринках;
- кредити повинні жорстко контролюватись і використовуватись для придбання новітніх технологій на світових ринках та у сусідів. Це особливо стосується металургійного комплексу як головного постачальника валюти, що потребує модернізації та реконструкції. Але не потрібно акцентувати увагу на одному секторі, адже авіабудівництво також є стратегічним напрямом для розвитку всього промислового комплексу [2, с. 311].

Для стабілізації курсових коливань гривні (яка є м'якою валютою і не користується попитом за межами країни) в умовах світової економічної кризи НБУ акцентував увагу на використанні прямих інструментів валютно-курсової політики. Йдеться про перегляд лімітів валютної позиції та заборону враховувати в ній резерви; позбавлення резидентів можливості вивозити за кордон валюту, що куплена на міжбанківському ринку за індивідуальною ліцензією або залучена у вигляді кредитів тощо. Серед інструментів опосередкованого впливу на кон'юнктуру внутрішнього валютного ринку НБУ акцентував увагу на валютні «інтервенції». Реалізація цих заходів в умовах найвищої девальвації гривні (початок 2009 р.) дозволила стабілізувати ситуацію на валютному ринку України.

Останні спроби НБУ взяти під контроль купівлю валюти фізичними особами валюти не була ефективною та спричинила дефіцит валюти у обмінниках та стала спонукати людей навпаки більше скуповувати валюту.

Валютне регулювання слід змінити та покращити в таких напрямках:

1) обмеження можливостей комерційних банків щодо здійснення спекулятивних операцій;

2) обмеження обсягів купівлі іноземної валюти лише потребами проведення поточних операцій із зарубіжними партнерами;

3) створення перешкод для нелегального вивезення іноземної валюти з країни.

На нашу думку, такі заходи можуть дещо знизити й погіршити кредитний та інвестиційний рейтинги України, тому вони повинні вводиться поступово й на певний термін. Коли йдеться про кредитний рейтинг, то варто відзначити важливість цього показника для інвесторів – одне з найбільших джерел притоку інвестицій та валютних ресурсів.

Висновки. Результати аналізу стану й прогнозу розвитку валютного ринку України вказують на необхідність проведення докорінних змін, впровадження цілого комплексу законодавчих, нормативно правових й інших заходів задля вирішення актуальних проблем розвитку валютного ринку, процесів інвестування економіки країни й забезпечення інтеграції в систему світового фінансового ринку.

Джерела та література

1. Арбузов С. Г. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. – К. : Центр наук. досліджень Нац. банку України ; Знання, 2011. – 504 с.

2. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб. – 5-те вид., перероб. і доп. / О. В. Васюренко. – К. : Знання, 2006. – 311 с. – (Вища освіта XXI століття).

3. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 339.94:614

Ю. А. Базелюк – аспірант кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Основи інтернаціоналізації закладів охорони здоров'я

*Роботу виконано на кафедрі
країнознавства і міжнародних відносин
СНУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: **Н. Н. Коцан** – доктор
географічних наук, професор*

Розглядаються теоретичні основи процесу інтернаціоналізації закладів охорони здоров'я. Досліджено сутність та основні причини започаткування досліджуваного процесу. Визначено особливості процесу інтернаціоналізації закладів охорони здоров'я. Базуючись на теоретичному матеріалі, на практичному прикладі продемонстровано сутність поняття.

Ключові слова: інтернаціоналізація, заклади охорони здоров'я, інноваційні хаби.